

Завдання I етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури
2025/2026 н. р.

8.11.2025

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
10 клас
I тур (українська мова)

I. Творча робота

Особливості формального (аргументованого) есе

1. Будова: теза, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки.
2. Ґрунтовність викладу, наявність позиції автора.
3. Обсяг: 1–2 сторінки тексту (120–200 слів).

Для написання формального есе відводять від 20-ти до 45-ти хвилин.

Критерії оцінювання есею

Рівні	Бали	Кількість і види помилок		
		Зміст	Мовне оформлення	
			I + V	Л + Г + Ст.
I	1	Окремі речення	15–16 і >	9–10
	2	Окремі фрагменти	13–14	
	3	Менше ніж ½ норми	11–12	
II	4	7	9–10	7–8
	5	6	7–8	
	6	5	5–6	
III	7	4	4	4–6
	8	3	3	
	9	2	1 + 1 (негр.)	
IV	10	1	1	3
	11	–	1 (негр.)	2
	12	–	–	1

Загальний бал = середнє арифметичне балів за зміст та мовне оформлення.
Якщо частка не є цілим числом, то вона заокруглюється в бік більшого числа.

Мовне оформлення = середнє арифметичне двох балів (за кількістю орфографічних та пунктуаційних помилок; лексичних, граматичних і стилістичних помилок):

I + V – орфографічні і пунктуаційні помилки.

Л + Г + Ст. – лексичні, граматичні і стилістичні помилки.

У підрахунку помилок:

- дві негрубі помилки слід вважати за одну;
- повторювані – за одну;

- однотипні – на одне правило, але в різних словах – різні помилки;
- п'ять виправлень – одна помилка.

Есей має бути написаний охайно.

Вимоги до змісту

10–12 балів

Глибоке розуміння теми, відповідність тексту її формулюванню; наявність неординарних власних думок, їх логічна аргументація; неординарна або ж струнка класична побудова тексту; багатство словникового запасу; образне мислення; стильова єдність есею.

7–9 балів

Тему розкрито аргументовано й максимально повно; наявність власних думок, їх аргументація; неординарна або ж струнка класична побудова тексту; відносно багатство словникового запасу; схильність до образного мислення; відносна стильова єдність есею.

4–6 балів

Посереднє розуміння теми; наявність власного ставлення до предмета зображення; відносно струнка побудова тексту; середній рівень словникового запасу; наявність поодиноких зразків образного мислення; відносна стильова єдність есею.

1–3 бали

Змістова невідповідність есею формулюванню його теми; порушення стрункої побудови тексту; рівень словникового запасу нижчий від середнього; відносна стильова єдність есею; наявні окремі фрагменти чи речення.

0 балів

Есей не написано.

Після есею пронумеровано й записано такі синтаксичні конструкції:

- 1) просте речення з поширеною відокремленою прикладкою;
- 2) безсполучникове складне речення з двох частин, між якими ставиться тире;
- 3) складне речення з різними видами зв'язку: складносурядним та складнопідрядним, ускладнене відокремленою обставиною.

Правильно виконане завдання – 3 бали.

КРИТЕРІЇ: 12 б зміст / грамотність + 5 б приклади з літератури + 3 б синтаксичні конструкції = 20 балів

(20 балів)

Завдання I етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури
2025/2026 н. р.

8.11.2025

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ І ВІДПОВІДІ

10 клас

I тур (українська мова)

I. Творча робота.

Напишіть есей на одну із запропонованих тем, додавши приклади з української літератури (орієнтований обсяг – до 2 сторінок). Використайте власний текст і через рядок після творчої роботи сконструйте й запишіть, пронумерувавши такі синтаксичні одиниці:

- 1) просте речення з поширеною відокремленою прикладкою;
- 2) безсполучникове складне речення з двох частин, між якими ставиться тире;
- 3) складне речення з різними видами зв'язку: складносурядним та складнопідрядним, використайте в одній із частин відокремлену обставину.

«Живе лиш той, хто не живе для себе,

Хто для других виборює життя (Василь Симоненко).

« Як вберегтися від зневіри на шляху до мрії? »

(20 балів)

II. Комплексний аналіз речення

Виконайте

- 1) фонетичний аналіз: визначте слова, у яких відбуваються фонетичні зміни;
- 2) морфемний аналіз: визначте, яких відтінків надають словам а) префікси *пере-, по-, під-* та б) суфікс *-учи-* залежно від контексту;
- 2) словотворчий аналіз: визначте похідні слова та спосіб їх словотворення;
- 4) морфологічний аналіз: надпишіть частину мови над виділеними словами;
- 5) синтаксичний розбір: а) підкресліть головні члени речення, б) побудуйте структурну схему речення.

І жінка з чорним, як земля, волоссям, яку я знаю вже стільки років, живе собі, не переймаючись зовсім, поміж ранкового світла й вечірніх мороків, поміж заліза й гарячого листя, поміж стін і пташиних криків, поміж підземних русел, що переплелися, поміж усіх своїх снів і фріків (за С. Жаданом).

(15 балів)

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

1. Фонетичний аналіз:

– *волоссям* – подовження приголосного звуку [с] ,

- поміж (межа) – чергування голосних [e / i,] ,
- листя – асиміляція (пом'якшення приголосного [c] ,
- пташиних (птаx) – чергування приголосних [x / ш] ,
- русел (русло), снів (сон) – чергування голосних [e] / нуль звука,
- ранкового (ранок) – чергування голосних [o] / нуль звука,
- своїх (свій) – чергування голосних [o / i] .

7 слів – по 0,5 бала = 3,5 бала; 0,5 бала – за пояснення = усього 4 бали.

2. Морфемний аналіз:

а) префікси *по-* (використаний для утворення прислівника), *пере-* (значення напрямку дії), *під-* (проходження дії у напрямі до певного місця); б) суфікс *-ючи-* вказує на додаткові дії з-поміж основних.

3. Словотворчий аналіз:

- *переймаючись* – *перейматися* (суфіксальний).
- *поміж* – *між* (префіксальний),
- *ранкового* – *ранок* (суфіксальний),
- *вечірніх* – *вечір* (суфіксальний),
- *пташиних* – *птаx* (суфіксальний),
- *підземних* – *земний* (префіксальний),
- *переплелися* – *плелися* (префіксальний).

7 слів – по 0,5 бала = 3,5 бала; 0,5 бала – за пояснення = усього 4 бали.

4. Морфологічний аналіз, 12 частин мови:

І – частка, *як* – сполучник, *вже* – підсилювальна частка, *стільки* – займенник, *собі* – займенник, *не* – частка, *переймаючись* – форма дієслова (дієприслівник), *зовсім* – прислівник, *поміж* – прийменник, *що* – займенник, *усіх* – займенник, *своїх* – займенник.

12 слів – по 0,25 бала = усього 3 бали.

5. Синтаксичний аналіз:

Головні члени речення: **підмет**, **присудок**.

1) **І жінка** з чорним, як земля, волоссям, 2) яку **я знаю** вже стільки років, 1) **живе** собі, не **переймаючись** зовсім, **поміж** ранкового світла й **вечірніх** мороків, **поміж** заліза й **гарячого** листя, **поміж** стін і **пташиних** криків, **поміж** **підземних** русел, 3) **що переплелися**, 1) **поміж** усіх **своїх** снів і **фріків**.

Структурна схема: [1 ... ,(яку... 2) , ..., (що ... 3) , ...].

підкреслені головні члени речення – 2 бали, *побудована структурна схема* – 2 бали = усього 4 бали.

Усього за завдання (15 балів)

III. Мовознавча мозаїка

Виконайте завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Поставте правильно наголос і розташуйте слова за алфавітом: *спина, русло, чорнослив, горошина, фольга, вірші, подруга, нести.*

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

вірші, горошина, нести, подруга, русло, спина, фольга, чорнослив.

8 слів – по 0,25 бала = усього 2 бали.

2. Від поданих іменників утворіть прикметники за допомогою суфіксів **-ов-, -ев- (-ев-)**: *кварц, вугілля, марля, верба, алича, алюміній, емаль, лосось.*

(2 бали)

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

кварцовий, вуглевий, марлевий, вербовий, аличевий, алюмінієвий, емалевий, лососевий.

8 слів – по 0,25 бала = усього 2 бали.

3. Замініть власне українськими відповідниками виділені в реченнях запозичені слова: 1) **Концентрувати** увагу вчених на найбільш перспективних напрямках. 2) Готель зустрічав **респектабельних** гостей, які приїхали на **уїк-енд**. 3) Треба приділяти більше уваги **симптомам** захворювань. 4) Статус **амбасадора** значною мірою буде **лімітувати** його. 5) Дехто називає впертість **тінейджерів** **дефектом** юності.

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

1. Зосереджувати... 2. ... поважних ... на вихідні. 3. ...ознакам.... 4. ...посла.. обмежувати... 5. ...підлітків вадою....

Примітка. Можна зараховувати й інші прийнятні варіанти.

8 слів – по 0,25 бала = усього 2 бали.

4. Випишіть лише ті фразеологізми, що мають значення «багато». Із одним (на вибір) складіть речення: *поставити на ноги; підкрутити гайки; крутити носом; хоч греблю гати; роботи по шию; каламутити воду; кури не клюють; давати волю язика; дивитись крізь пальці; роботи по самі вуха; як цвіту по всьому світу; ні сіло ні впало; не з руки; одним духом; до сьомого поту.*

(2 бали)

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

хоч греблю гати, кури не клюють, роботи по самі вуха, як цвіту по всьому світу, до сьомого поту.

5 слів – по 0,2 бала = 1 бал + 1 бал – за речення = усього 2 бали.

5. Запишіть словами позначення часу (по 2 можливих варіанти): *12:00, 12:15, 12:30, 12:45.*

(2 бали)

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

дванадцята година, дванадцята година п'ятнадцять хвилин, чверть по дванадцятій; за чверть тринадцята, дванадцята година тридцять хвилин; о пів на тринадцяту, дванадцята година сорок п'ять хвилин; за десять хвилин дванадцята.

8 слів – по 0,25 бала = усього 2 бали.

Усього за завдання (10 балів)

IV. Редакторська майстерня

Відредагуйте подані конструкції відповідно до чинних норм сучасної української мови: *терміново подзвонити, завдати удару, приймати участь, дав вірну відповідь, перевертати сторінки, багато статтів, хворіти грипом, дні стали більш коротшими, зробити по всіх правилах, поставити в приклад.*

ОРІЄНТОВНА ВІДПОВІДЬ:

Терміново зателефонувати, нанести удар, брати участь, дав правильну відповідь, перегортати сторінки, багато статей, хворіти на грип, дні стали більш короткими, за всіма правилами, поставити за приклад.

Примітка. Можна зараховувати й інші прийнятні варіанти.

10 помилок – по 0,5 бала за одну виправлену помилку = усього 5 балів.

(5 балів)

Усього з мови – 50 балів